

ТҰРДАЖ- ҚАЗАЛЫ

№98
(2373)

Сәрсенбі
10 желтоқсан
2025 жыл
Газет
2003 жылдың
5 қаңтарынан
шығады

Аймақтық
ақпараттық-
танымдық
басылым

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНА ТАРАЙТЫН ГАЗЕТ

ПРОКУРАТУРА ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІН КӘСІБИ МЕРЕКЕСІМЕН ҚҰТТЫҚТАДЫ

6 желтоқсан - мемлекеттің құқықтық жүйесіндегі аса маңызды құрылымдардың бірі саналатын - Прокуратура қызметкерлерінің күні.

Аудан әкімі Алмасбек Есмаханов ауданымызда заң үстемдігін қамтамасыз ету, құқықтық мәдениетті қалыптастыру бағытында жұмыс атқарып келе жатқан Қазалы аудандық прокуратурасының ұжымын кәсіби мерекелерімен құттықтады.

Аудан басшысы аудан прокуроры Дарын Әбіш пен сала қызметкерлеріне арнайы «Құттықтауы» мен «Алғыс хаттарын» табыстап, құрмет көрсетті.

-Прокуратура – мемлекеттің

құқықтықжүйесіндегіасамаңызды заңдылықты қамтамасыз ету, құрылымдардың бірі. Сіздердің азаматтардың конституциялық

құқықтары мен бостандықтарын қорғау, құқықбұзушылықтың алдын алу және әділеттілікті орнату жолындағы қажырлы қызметтеріңіз қоғамда тұрақтылық пен әділет салтанат құруының кепілі болып табылады. Ауданымызда заң үстемдігін қамтамасыз ету, құқықтық мәдениетті қалыптастыру бағытында атқарып жатқан елеулі еңбектеріңіз үшін шынайы алғысымды білдіремін, - деді аудан басшысы.

Басқосуда аудан прокуроры Дарын Елтайұлы аудан басшысының жұмыстарына сәттілік тілеп, арнайы құттықтап келгені үшін шынайы ризашылығын жеткізді.

«ЖЫР ТЕРБЕТКЕН ЖҮРЕГІН» АТТЫ ЖЫРШЫ-ТЕРМЕШІЛЕР БАЙҚАУЫ

Қазалы ауданында ұлтымыздың рухани қазынасы – жыр мен термені кеңінен насихаттаған жыршы-термеші, Ұлы Отан соғысының ардагері Әмітжан Бөріқұлақовтың туғанына 100 жыл толуына орай облыстық жыршы-термешілер байқауы өтті.

Әйтеке би кентіндегі Роза Бағланова атындағы аудандықмәдениетүйінде өткен «Жыр тербеткен жүрегін» атты байқауды аудан әкімі Алмасбек Есмаханов сөз сөйлеп ашып, ауданымыздың рухани-мәдени өмірінде ерекше есімін қалдырған өнер иесінің өмір жолын жұртшылыққа жеткізді. Сондай-ақ, байқауда бақ сынайтын жыршы-

термешілерге сәттілік тіледі.

-Әмітжан Бөріқұлақов – ауданымыздың рухани-мәдени өмірінде ерекше есімін қалдырған, Сыр бойының жыршы-термешілік мектебін жалғастырып ғана қоймай, өзінің дара үнімен, терең толғауымен жыршылық өнердің көкжиегін кеңейткен тарлан талант. Ағамыз Ұлы Отан соғысының ардагері ретінде, майдан даласында ел мен жерді жаудан азат ету жолында ерліктің үлгісін көрсете білді. Арда азамат майдан даласынан елге оралғаннан кейін колхоз, совхоздарда түрлі қызмет атқарды. Еңбек жолында ауыл мектебінде ұстаздық

қызметпен қатар, ұзақ жылдар бойы ауылдық кеңес депутаты, кеңшар партия комитетінің, аудандық кәсіподақ комитетінің мүшесі болып сайланып, өңір дамуына айрықша үлес қосты. Тарихи танымен ұрпақ өседі, ұлттық сана қалыптасады. Өткенімізге көрсетілген құрмет, келешегіміздің жарқын болуына жол ашады. Өскелең ұрпақ тарихын танып, болашағын бағамдау үшін мұндай шаралар әр уақытта да қажет, - деді аудан әкімі.

Облыстық байқауда жыршы-термешілер бірінші кезеңде Әмітжан Бөріқұлақовқа арнап арнау айтса, екінші кезеңде Сыр шайырларының ту-

ындыларынан терме орындады.

Байқау қортындысымен үшінші орын қармақшылық Әлішер Мырзағалиевқа, екінші орын қазалылық Асылзат Әбілханға берілді. Қызылорда қаласынан келген термеші Жақсан Жәнібек бірінші орынды иеленді. «Жыр тербеткен жүрегін» атты облыстық жыршы-термешілер байқауының бас жүлдесі жерлесіміз, жас термеші Айдос Тұрардың қанжығасына байланды.

Байқауда жүлделі орын алған және қатысушы термешілерге арнайы дипломдар мен қаржылай сыйлықтар табысталды.

Облыстық жыршы-термешілер байқауына Қызылорда облыстық халық шығармашылығын дамыту және мәдени продюсерлік орталығының дәстүрлі өнер секторының меңгерушісі, жыршы – термеші Майра Сәрсенбаева, «Қорқыт Ата» атындағы өнер мектебінің жыр – терме класының мұғалімі, жыршы – термеші Сандуғаш Бейсембаева және Ғани Мұратбаев ауылдық мәдениет үйінің көркемдік жетекшісі, жыршы – термеші Жанболат Өмірзақ қазылық етті.

**Қазалы ауданы
әкімдігінің баспасөз
қызметі**

АУДАН ӘКІМІ СЫРДАРИЯ ӨЗЕНІНДЕГІ ҚАЛҚЫМАЛЫ КӨПІРЛЕР МЕН СУ ДЕҢГЕЙІН КӨРДІ

Сырдария өзенінде күр (толық қатпаған мұздың) жүруіне байланысты «Қазалы-Қожабақы-Бозкөл-Кәукей» автомобиль жолының «Қарлаң» учаскесі мен Абай аулының тұсындағы қалқымалы көпірлер уақытша алынып тасталған болатын.

Қазіргі таңда көпірлер тұрақты бақылауға алынған. Абай аулының тұсындағы қалқымалы көпір қалпына келтіріліп, қайта салынды. Ал, «Қарлаң» учаскесіндегі қалқымалы көпірдің жанында арнайы орналасқан учаскелік полиция инспекторлары елді мекендердің тұрғындарына белгіленген айналма жолдар арқылы қатынас орнатуды

түсіндірді.

Аудан әкімі Алмасбек Есмаханов «Қарлаң» учаскесі мен Басықара аулындағы Ө.Тыныбаев атындағы су торабына арнайы барып, Сырда-

рия өзеніндегі күрдің жүруі мен қалқымалы көпірдің жағдайын бақылады.

Қазіргі таңда «Қарлаң» учаскесіндегі Сырдария өзенінің арғы бетінде орналасқан елді

мекендердің тұрғындары «Әлсейіт» учаскесі арқылы аудан орталығына қатынауда.

«Қарлаң» учаскесіндегі қалқымалы көпір Сырдария өзеніндегі мұз толықтай ұстасқаннан кейін қайта қалпына келтірілетін болады.

Аудан әкімі «Қарлаң» учаскесіндегі қалқымалы көпірден кейін, Сырдария өзеніндегі темір бетонды көпір құрылысын көрді. Қазіргі таңда мердігер мекеме «Нұрлы Тау ЛТД» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі Сырдария өзеніндегі суды уақытша бөгеу арқылы бетонтіреулерді құю, көпірдің кіреберіс жолдарын салу жұмыстарын атқаруда.

АЗАМАТТАРДЫ ЖЕКЕ МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША ҚАБЫЛДАДЫ

Аудан әкімі Алмасбек Есмаханов кезектілік тәртібімен аудан тұрғындарын жеке мәселелері бойынша қабылдап, ұсыныс-тіліктерін тыңдады.

Жеке қабылдауға келген тұрғындар аудан әкіміне өтініштерін жеке-жеке жеткізіп, мәселелерінің оң шешімін табуына ықпал етуді сұрады.

тартып, тұрақты жұмысқа орналасу мәселесімен жүгінді. Қ а б ы л д а у д а жайылымдық және шабындық жер, шабындық жерлерді с у л а н д ы р у , әлеуметтік көмек, тұрғын үй мен жер кезегі мәселесі қозғалды.

Жұмыссыздық мәселесімен келген тұрғындарға мамандықтарына

жіберілетіндігі түсіндірілді.

Аудан басшысы басқа мәселелер бойынша да тиісті заңдылықтарға сәйкес жұмыстар атқарылатындығын жеткізді.

Аудан әкімі Алмасбек Әбілқасымұлы жауапты орынбасарлары мен тиісті сала басшыларына жеке қабылдауға кел-

Қабылдауға келген тұрғындардың көбі жұмыссыздық мәселесін алға

сәйкес сұраныс болған жағдайда бос жұмыс орындарына кезектілікпен

ген әрбір тұлғаның мәселесін бақылауға алу жөнінде тапсырма берді.

ЖАСӨСПІРІМДЕР АРАСЫНДАҒЫ ҚҰҚЫҚБҰЗУШЫЛЫҚТАРДЫҢ АЛДЫН АЛУ МАҚСАТЫНДА ТҮНГІ РЕЙД ЖҰМЫСТАРЫ ЖҮРІЗІЛУДЕ

Облыс әкімі Нұрлыбек Нәлібаевтың тапсырмасына сәйкес Қазалы ауданында жастар арасындағы құқық бұзушылықтардың алдын алу мақсатында күн сайын арнайы бөлінген топтар кезектілікпен түнгі рейд жұмыстарын тұрақты түрде жүргізіп келеді.

бағдарламалар бөлімінің басшысы Совет Бабанаев бастаған түнгі рейд құрамында Әйтеке би кенті әкімі аппаратының мамандары, дербес бөлім мен аудандық полиция бөлімінің қызметкерлері және мектеп директорлары болды.

Айта кетейік, қоғамдық

Рейдтік топ мүшелері күнделікті сағат 22:00-ден бастап Әйтеке би кентіндегі ойын алаңдарын, саябақ, ойын-сауық орталықтары мен компьютер клубтарын, тойханалар мен мейрамханаларды аралап, қоғамдық тәртіпті бақылап, кәмелеттік жасқа толмаған оқушыларға түсіндірме, ата-анасына ескерту жасауда.

Аудандық жұмыспен қамту және әлеуметтік

тәртіпті бақылап келген рейдтік топ мүшелері аудан әкімі Алмасбек Есмахановтың тапсырмасына сәйкес кенттегі тұрғындардың бей-берекет қоқыс тастап, тазалық талаптарын сақтамағандарына түсіндірме жұмыстарын жүргізуде.

Алдағы күндері дәл осындай күшейтілген рейд жұмыстары жалғаса беретін болады!

КЕНТ ТҰРҒЫНДАРЫНЫҢ ӨТІНІШІНЕ СӘЙКЕС БІРҚАТАР НЫСАНДАРДЫ АРАЛАДЫ

Аудан әкімі Алмасбек Есмаханов тұрғындарды жеке қабылдау кезінде айтылған өтініштеріне сәйкес, аудан орталығындағы бірқатар көшелер мен нысандарды аралады.

Аудан басшысы алдымен Әйтеке би кентіндегі Ә.Марғұлан, Ш.Ибрашов көшелерін аралап, тұрғындармен кездесті. Аталған көшелердің тұрғындары аудан әкімімен өткен жеке қабылдауда, көшелерге жөндеу жұмыстарын жүргізу, ойын алаңын салу, түнгі жарықшамдармен қатамасыз ету, аяқ су арықтарын кеңейтіп, тазалық мәселелерін көтерген болатын.

Көше тұрғындарымен тілдескен аудан басшысы Әйтеке би кентінің әкіміне алдымен аяқ су арықтарын тазалап, кеңейтіп, жоспарға сәйкес кезең-кезеңімен қаржының мүмкіндігіне қарай алдағы уақытта көшелерді асфальттап, жарықшамдар орнатуға жұмыс атқаруды тапсырды.

Азаматтарды жеке қабылдау кезінде аймақтық «Тұран Қазалы» газеті редакциясының жанында тұратын тұрғындар сол маңдағы ойын алаңында балалар мезгілсіз уақытта тыныштықты бұзатынын, соған сәйкес ойын алаңын басқа

жаққа көшіру жөнінде өтініштерін айтқан болатын. Осыған орай, аудан басшысы кент әкіміне ойын алаңдарын түнгі жарықшамдармен қамтамасыз етіп, қоршауларын биіктетіп, кешкі сағат 22.00-ден кейін ойын алаңын жауып тастау жөнінде тапсырма берді.

Аудан басшысы Әйтеке би кентін аралағанда кент көшелерінің тазалық жұмыстарына байланысты бірқатар тапсырмалар жүктеді.

**Қазалы ауданы
әкімдігінің
баспасөз қызметі**

ҚОЖАНАЗАР ИШАН ЖӘНЕ ОЛ САЛҒАН МЕШІТТІҢ ИМАМДАРЫ

Мешіт Алла Тағалаға ғибадат құлшылық жасалынатын орын. Жаратқанға жалбарына-тын жер болғандықтан оны Алла үйі деп атайды. Сондықтан мұсылман баласының мешітке құрмет көрсетіп, кішіпейілдікпен «Бисмиллә, О Жаратқан маған рахмет есіктеріңді аша гөр», - деп дұға оқып, оң аяғымен кіруі сауапты іс.

Алла үйіне дәрет алып кірген абзал. Шығарда «О Жаратқан, жарылқай гөр», - деп дұға айтып, сол аяғымен шығу мешіт әдептерінің бірі.

Мешітке әр адам әртүрлі себептермен барады. Көбісі бес уақыт намазын жамағатпен оқу үшін, кейбіреулері нәрестенің құлағына азан шақырып, ат қоюға, бірі некесін қидыруға, қайғысын бөлісуге, арабша сауат ашу курсына қатысуға, Ислам діні туралы сұрап білуге, дәрет алу, намаз үйренуге келеді. «Ба-тамен ел көгереді», - дегендей, кейбір жандар дұға оқытуға келсе, біреулер садақа беріп, қайырымдылық жасау ниетімен Алла үйіне қадам басады. Әрине, келген қауымның қадамдарына Алла сауап жазғай, ниеттері қабыл болғай, - деп тілейміз.

Мешітке келген мұсылман баласы Алла үйінде бос әңгімелерді, дүниелік сөздерді айтудан өзін тиганы абзал. Дауыс көтеріп сөйлеу бейәдеп іс. Мешіт құлшылық жасалатын орын болғандықтан қасиетті орында уақытымызды Алланы еске алумен, дұға жасаумен, шүкір айтып, намаз оқумен өткізуіміз керек.

П а й ғ а м б а р ы м ы з Мұхаммед (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) өзінің қасиетті х а д и с - ш а р и ф і н д е «Алла Тағала мешітті жақсы көрген пендені жақсы көреді», - деген. Баршамызға Алланың жақсы көрген пенделерінің қатарынан болуды нәсіп еткелі.

Тағы бір хадисте айтылғандай Мешіт салған адам үшін Алла Тағала жәннетте сарай тұрғызады. Мешіт салу сауабы үзілмейтін іс. Демек, мешіт салған адам және пенде, тіпте, көмек қолын соза алмаса да тілеулес болып, дұға жасап отыратын кісі о дүниеде шынайы ниеті

мен амалына лайық сауабын алмақ.

Халықты мешітке жақындастырып, мешітті тәрбие орнына айналдырып, халықтың дін жолындағы сауатын ашып, айтарлықтай жұмыс істеген, халыққа қадірлі болған, дінді құрметтеп, ел арасына кең таратқан, өз күшімен үш мешіт салдырып, халықтың алғысын алған Қожаназар ишан еді.

ишанның ұстаздары: Қасым ибн Абубәкір. Саид Карим, Имам, Жағфар, Саид, Қожа, Абдулхалил.

Қожаназар ишанға шатырхат Ирак мемлекетінің астанасы Бағдат қаласында берілген. Шатырхатты парсы тілінен аударған Сұлтанғазы Төлегенұлы. Ол 1991-1997 жылдары Тәжікстан, Өзбекстан медреселерін бітірген

Бекжан ақсақал балалық шағын еске алушы еді.

Кеңес үкіметі кезінде 1945 жылы дария жағасындағы салынған мешітті бұзып, мектеп әлде басқа құрылыс салуға ұйғарған екен. Сонда мешітті бұзуға келген адамдардың ешқайсысының батылы бармапты. Тек, Қарабураев Төлеш деген басқарма төрағасы өзі бастап мұнарадағы айшықты құлатқан кезде өзі қоса құлап, орнынан тұра алмапты. Төрт жігіт ағаштан зембіл жасап, соған жатқызып, атының беліне салып демеп орталыққа апарған жерінде қайтыс болған.

1 9 3 7 - ш і зұлмат күндері Қожаназар ишан мешітінің имамы Әбдірахман итжеккенге айдалып кеткен. Мешіт 1937-1947 жылдары астық жинайтын қоймаға айналған. Кейін 10 жыл бойы мектеп болды. Тек, 1945 жылы азамат соғысының ардагері Сақтағанов Ыр-салы және 37 адам қол қойып, Сталинге хат жазды.

Бұл хатта мешіттің үкіметке де, халыққа да ешқандай зияны жоқ, тек халықты имандылыққа тәрбиелейді деп дәлелденген.

Сонымен Сталиннің рұқсатымен Қожаназар ишан мешіті 1947 жылы қайтадан ашылды.

Қожаназар ишан мешітінің әр жылдардағы имамдары:

Артықбайұлы Бекназар (1902-1924 ж)

Б е к н а з а р ұ л ы Нұрмағанбет (1924-1931 ж)

Қ о ж а н а з а р ұ л ы Әбдірахман (1931-1937ж).

1937-1947 жылдары мешіт жабылған.

Ақназарұлы Әли (1947-1960ж).

Ізмағанбет (1960-1964ж.)

Әбдірауық Сарқұлов (1964-1977ж).

Төлепберген (1977-1984ж).

Қартақов Алмағанбет (1984-1990ж).

Әбдрасулов Әбдіғани (1990-1996ж).

Кәдіров Тәжібек (1996-2002ж).

Төлегенов Сұлтанғазы (2002ж. 8 ай).

Мырзалиев Кенжетай (2003-2005ж).

Жақып Сағындық (2005-2012ж).

Дәуіржан Қайрат

(2012-2014ж).

Нұрлыбек Махамбетов (2014ж. 6 ай)

Берімбаев Кенжебай (2014-2020ж).

Ешмахан Рүстем (2020-2024ж).

Саламатов Бақтияр (2024ж).

2001 жылдың жаз айында Қожаназар ишан мешіті күрделі жөндеуден өтті. Бұл жұмысты мейірбанды ізгі жан Алпысбаев Амангелді Ізбасарұлы 1,5 миллион қаржы жұмсап атқарды. Мешіттің ішіне керекті жасау-жиһаздарды сатып әперді. 2001 жылдың 13 қараша күні мешіттің жөндеуден кейінгі ашылу рәсімі болды. Бұл рәсімге облыс имамы Әбділда Әуезұлы қатысып, игі тілегін айтты. Ауданның белгілі ақсақалы Өмірзақ Ахметов Қожаназар ишан мен мешітінің тарихы жайлы әңгімеледі. Қаракесек руының белгілі азаматы Серік Жәбиев өз жанұясының атынан Амангелдіге кілем жауып, ат мінгізді. Басқа адамдарда тілектерін айтты.

2009 жылы имам Сағындық мешітті тарихи ескерткіштерді қорғау тізіміне енгізіп, мешіттің ішін және сыртын күрделі жөндеуден өткізді. Бұл мемлекет тарапынан үлкен бір қамқорлық еді.

Ал, 2012-2014 жылдары мешіт имамы болған Қайрат Дәуіржан мешіттің айналасына асфальт төсептірді. Жарық шамын орнатты. Берімбаев Кенжебай имам мешіт жанынан 200 орындық асхана салдырып, халықтың алғысына бөленді. Ешмахан Рүстем имамның кезінде мешіттің бөлмелеріне әрлеу жұмыстары жүргізіліп, жамағатқа жайнамаз кілемдері төселіп, авро шарбақ тұрғызылды. Қазіргі имам Бақтияр үлкен кіші бөлмелерді әктеп, әрлеп жаңа кілемдер төседі.

Ал, Қожаназар ишан қарадан шықса да өзінің білімділігі, әулиелігімен, дарыны, қабілетінің арқасында ишан атына лайық адам болған. Жақсы адамның артында өшпейтін асыл сөзі қалады. Қожаназар ишан өзінің ғұламалығымен, а з а м а т т ы ғ ы м е н халқының жүрегінде мәңгі сақталады. Оның есімі ұрпақтан-ұрпаққа жетіп мәңгі жасайды деп айтуға болады.

Қадырбек БЕКЕТОВ,
Қазақстан
Журналистер
Одағының мүшесі

АБАЙ ТАҒЫЛЫМЫ–ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТЫҢ АЛТЫН АРҚАУЫ

Қазалы аудандық білім саласының және «Білім саласы ардагерлер ұйымы» қоғамдық бірлестігі басшысы Серік Қуанышбайдың ұйымдастыруымен Абай Құнанбаевтың туғанына 180 жыл толуына орай «Абай тағылымы–ұлттық құндылықтың алтын арқауы» атты тақырыпта облыстық іс-шара өткізілді.

Іс-шараға қатысуға облыс аудандарынан келген ардагер ұстаздар алдымен Жанқожа батыр кесенесіне зират етіп, Әйтеке би кентіндегі демалыс орнының көркейгенін көріп таңданыс білдірді. Одан соң іс-шараға қатысушылар кенттегі Роза Бағланова атындағы мәдениет орталығындағы Бибісара Ешмағамбет ұйымдастырған зейнеткер ұстаздардың бұйымдарының көрмесін аралап көрді. Ауданға белгілі суретші Иманғалиев Тастайбектің қылқалам туындылары, Базаркүл Жолболдиеваның тоқыма бұйымдары, Галия Қылышбаеваның биссерлік

және гобелендік жұмыстары, Клара Өксікбаеваның оюлы құрақ көрпелері, Гүлшара Әділбайдың түрлі тоқаш, самсаларына қонақтар да жиылған қауым да ризашылықтарын білдірді.

Облыстық іс-шарада «Абай тағылымы–ұлттық құндылықтың алтын арқауы» тақырыбындағы ардагерлердің біліктілік жарысы өткізілді. Ардагер

ұстаздар: Айжахан Ысқақ пен Сарқыт Ержанованың бірлесе жасаған бағдарламасы көпшілікке көрсетілді. Сахналық көрсетілімде Абайдың әр жылдардағы бейнесін №249 мектеп лицейдің оқушысы Нұрмұрат Байменов, ардагер ұстаздар: Рысмамбетов Кенжебай, Бакеев Қалибек, әжесі Зеренің ролін Ұлжан Ахметова, Абайдың анасы Ұлжан

ролін Гүлнұр Рысмахан, Абайдың досы Михайлов ролін Қазыбай Санияз нанымды сомдап шықты. Мұхтардың балалық шағын Жанқожа Батыр атындағы №70 мектебінің оқушысы Бекзат Панабаев сомдады. Абайдың қарасөздерін Серік Баймен, Кожамкулова Гүлжамал, Жаңыл Мырзабаевалар жатқа оқыды.

Абай өлеңдерін оқыған Қадірбек Бекет, Дүйіс Абзал, Шаймерден Сарбалаев көрермендер ықыласына бөленді. Ұлы ақынның «Торы Жорға» күйін нақышына келтіре көсілткен Набира Момбек пен Абай әндерін шеберлікпен орындаған Ұлжан Ахметова, Шаймерден Сарбалаев зор қошеметке ие болды.

Іс-шараға облыстық білім беру саласы ардагерлер кеңесінің төрағасы Ғалым Бакенов қатысып, қатысушыларға сый-сияпат тапсырды.

Жеткербай МАХАМБЕТ

● Маманның кеңесі

АДАМ ПАПИЛЛОМА ВИРУСЫ

Адам папиллома вирусы (АПВ) – 200-ге жуық түрді қамтитын тұқымдас вирустарға жатады. Кейбіреулері адам денсаулығына салыстырмалы түрде қауіпсіз, басқалары онкологиялық процестің дамуын белсендіреді алады.АПВ сыртқы жыныс мүшелерінің аурулары арасында ең көп таралған және агрессивті патология. Вирус көмей мен ауыз қуысының, тік ішектің, вульваның және қынаптың, жатыр мойнының қатерлі ісігінің дамуын қоздырады. АПВ инфекциясы ұзақ уақыт бойы симптомсыз болып, ауыр зардаптарға әкелуі мүмкін.

Көптеген адамдар аурудың клиникалық көрінісінсіз патогенді тасымалдаушы бола алады. АПВ-ны адам қайталап жұқтыруы да мүмкін. Өйткені Адам папиллома вирусы (АПВ) инфекциясынан айыққандардың барлығында вирусқа төзімділік қалыптаса бермейді. Көбінесе, аурудың клиникалық белгілері ерте кезеңдерінде пайда болмайды. Әдетте алғашқы белгілері қоздыратын факторлардың әрекетінен кейін пайда бола-

ды.

Вирустардың төмен онкогенді штамдары денеде сүйелдер мен тері папилломаларын пайда болдырады. Вирус штамдарының жоғары онкогенді түрлері аногени- тальды аймақта, әйелдерде жатыр мойнында және ерлерде жыныс мүшесінде кондиломалардың пайда болуын тудырады. Ағзаға вирустың 16, 18, 31, 33 типті штамының ұзақ уақыт әсер етуінен жатыр мойны дисплазиясына және одан да ауыр ауруға – жатыр мойны обырына әкелуі мүмкін.

Жұғу жолдары.

Адам папиллома вирусы (АПВ) тұрмыстық байланыс, жыныстық қатынас және вертикальды жолмен беріледі. Жұқтырған кезде вирус эпителий жасушаларына еніп, бөліну процесін бұзумен әртүрлі аурулардың дамуын белсендіреді. Негізінен, вирус несеп-жыныс жүйесінің органдарына және аноректалды аймаққа әсер етеді. Әйелдер мен еркектер патогенді бірдей жұқтырады.

Негізгі берілу жолы – жыныстық қатынас. Әдетте,

Адам папиллома вирусы (АПВ) алғашқы жыныстық қатынастан кейін жұғады, бірақ инфекцияның басқа жұғу жолдары да анықталған:

Вертикалды жолы – Адам папиллома вирусы (АПВ) жұқтырған әйелдің босану жолы арқылы өту кезінде туылған нәрестеге жұғуы мүмкін;

Аутоинокуляция – эпидемиология немесе қырыну кезінде өзіне-өзі жұқтыру (дененің бір аймағынан екіншісіне ауысу) мүмкін;

Тұрмыстық байланыс – Адам папиллома вирусы (АПВ) қоршаған ортада біраз уақыт өмір сүре береді. Сондықтан оларды қоғамдық орындарға (монша, спорт залы, бассейн, тағы басқа) барғанда жұқтыру мүмкін;

Байланыс – инфекция терідегі немесе шырышты қабаттардағы жара беті арқылы жұғуы мүмкін (абразиялар, жаралар, көгерулер);

Жыныстық – инфекцияның жұғуының ең көп таралған жолы. Кез келген адам вирустық инфекцияны жұқтыруы мүмкін!

Адам папиллома вирусының (АПВ) алдын алу.

Жыныстық қатынаста тек

бір жыныстық серіктес болғаны дұрыс. Бұл әдіс жыныстық жолмен берілетін барлық инфекциялардан, оның ішінде Адам папиллома вирусы Адам папиллома вирусы (АПВ) -дан қорғауға мүмкіндік береді.

Тосқауыл контрацепциясын қолдану – жеңіл, қолжетімді, бірақ әрқашан инфекциядан 100% қорғай бермейді. Науқас тіпті зақымдалған теріге тиген кезде де вирус жұқтыруы мүмкін.

Мерзімді профилактикалық тексерулер.

Қыздар гинекологиялық тексеруден тұрақты түрде өтуі керек. Осылай аурудың алғашқы белгілерін анықтап, оны емдеуді уақытылы бастауға болады.

Вакцинация – тиімді және ыңғайлы профилактикалық әдіс!

Ғалымдардың пікірінше, 11-13 жас аралығындағы қыздарды вакцинациялау жатыр мойны обырының даму қаупін 90% - дан астамға төмендетеді.

Гүлзат ЖҰБАНДЫҚОВА,
Қазалы аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының бөлім басшысы

Меншік иесі: «ТҰРАН-ҚАЗАЛЫ»
жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

ДИРЕКТОР
Нұрбол ӘЛМӘМБЕТОВ

БАС РЕДАКТОР
Раушанбек СЕЙТЕНОВ

Газет Қазақстан Республикасының Ақпарат Министрлігінде 2004 жылғы 15 наурызда тіркеліп, №4801-г куәлігі берілген

Газет аптасына екі рет: сәрсенбі және сенбі күндері шығады.
Газет «Тұран-Қазалы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің баспаханасында компьютермен теріліп, беттеліп, офсеттік тәсілмен басылды.

Редакция мен баспаханың мекен-жайы: 120400, Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Әйтеке би кенті, Қ.Пірімов көшесі, №14 үй.

Телефондар: директор - 2-17-49, бас редактор - 2-47-77, бухгалтер -2-60-94, факс 8 (724-38)2-17-49.

Тарату аумағы: Қызылорда облысы.

Газет табыс етілмесе, 2-13-91 телефонына хабарласуға болады.

Жариялымдар газеттің түпкілікті көзқарасын білдірмейді. Жарнама мазмұнына жарнама беруші жауапты.

E-MAIL: tooturankazaly@mail.ru

Таралымы 11277 дана.